

राज्यातील शासन मान्यताप्राप्त, खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षण संस्थांमधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीची योजना.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- व्यअप्र-२०२१/प्र.क्र.९४/ का-१२
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- १७ जानेवारी, २०२२

- संदर्भ :-** १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक, टीईएम-२०१५ / प्र.क्र.२१९/तांशि-४, दिनांक ३१.०३.२०१६
२) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक, व्यअप्र-२०१६/ प्र.क्र.१२२/का-१२, दिनांक ३१.०३.२०१६
३) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक, आविवि-२०१७/ प्र.क्र.४०/का-१२, दिनांक १९.०८.२०१७
४) आदिवासी विकास विभाग, शासन शुद्धीपत्रक क्रमांक, व्यअप्र-२०१६/ प्र.क्र.१२२/का-१२, दिनांक ०५.०३.२०२०
५) आदिवासी विकास विभाग, शासन शुद्धीपत्रक क्रमांक, व्यअप्र-२०२०/ प्र.क्र.८३/का-१२, दिनांक १८.०६.२०२१
६) आदिवासी विकास विभाग, शासन शुद्धीपत्रक क्रमांक, व्यअप्र-२०१६/ प्र.क्र.१२२/का-१२, दिनांक २०.०७.२०२१

प्रस्तावना :-

शासनाच्या उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, कृषि विभाग, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय आणि मत्स्यव्यवसाय विभाग या विभागांच्या अधिपत्याखालील मान्यता प्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित संस्थांमध्ये प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्ती करण्याबाबतचा धोरणात्मक निर्णय शैक्षणिक वर्ष २००६-०७ पासून घेतलेला आहे. सदरहू निर्णय शैक्षणिक वर्ष २००७-०८, २००८-०९, २००९-१०, २०१०-११, २०११-१२, २०१२-१३, २०१३-१४ व २०१५-१६ मध्ये कायम ठेवण्यात आलेला आहे. सदरहू योजना शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ पासून सुरु ठेवण्याबाबतच्या उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या प्रस्तावास मा. मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत मान्यता घेण्यात आली असून त्यासंदर्भातील उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाच्या संदर्भाधिन क्रमांक १ च्या शासन निर्णयान्वये अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्ती करण्याच्या अनुषंगाने संदर्भाधिन क्रमांक २ शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आलेला आहे.

२. अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षण घेणे सोपे व्हावे याकरिता सर्व स्तरावरील मान्यताप्राप्त शैक्षणिक संस्थांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांचे वय व उत्पन्न विचारात न घेता पात्र विद्यार्थ्यांसाठी शासन / विद्यापीठ / शिक्षण शुल्क प्राधिकरण

/ कृषी विद्यापीठ / इतर संबंधित शुल्क प्राधिकरणे यांनी ठरवून दिलेल्या दराप्रमाणे अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक शुल्काची प्रतिपूर्ती करण्याची योजना राबविण्यात संदर्भाधिन क्रमांक २ येथील शासन निर्णय दिनांक ३१.०३.२०१६ अन्वये शैक्षणिक शुल्काची प्रतिपूर्ती करण्याची कार्यपद्धती नमूद करण्यात आलेली आहे. तसेच संदर्भाधिन क्रमांक ४ च्या दिनांक १८.०६.२०२१ रोजीच्या शासन शुद्धीपत्रकान्वये वैद्यकिय अभ्यासक्रमाच्या अनुषंगाने सुधारणा करण्यात आली आहे.

३. सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून आदिवासी विकास विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या विविध शैक्षणिक योजना चांगल्या व पारदर्शक पद्धतीने अंमलबजावणी करण्याकरिता व पात्र विद्यार्थ्यांना लाभ देण्यासाठी विद्यार्थ्यांच्या आधार संलग्नीत बँक खात्यात थेट रक्कम जमा करण्याच्या अनुषंगाने संदर्भाधिन क्रमांक ३ च्या शासन निर्णय दिनांक १९.०८.२०१७ अन्वये नियम लागू करण्यात आले आहे.

४. सदर योजना सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून महाडिबीटी पोर्टलवरून राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला असून सदर पोर्टलवरून अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक शुल्काची प्रतिपूर्तीच्या मंजूरीची कार्यवाही करण्यात येते. अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी शैक्षणिक शुल्काची प्रतिपूर्ती योजना संदर्भाधिन क्रमांक २, ४, ५ व ६ च्या शासन निर्णय दिनांक ३१.०३.२०१६ तसेच शासन शुद्धीपत्रक दिनांक ०५.०३.२०२०, दिनांक १८.०६.२०२१ व दिनांक २०.०७.२०२१ अन्वये वितरीत करण्याची कार्यपद्धती नमूद केली असून सदरचे शासन निर्णय अधिक्रमित करण्यात येत आहे. व्यावसायिक अभ्यासक्रमामध्ये प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीच्या योजने संदर्भातील सर्व शासन निर्णय, शासन शुद्धीपत्रके एकत्रित करून, त्यानुषंगाने नव्याने शैक्षणिक शुल्काची प्रतिपूर्ती वितरण करण्याबाबतची कार्यपद्धती तयार करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यातील शासन मान्यताप्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षण संस्थांमधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीची योजना संदर्भाधिन क्रमांक २ च्या शासन निर्णयान्वये तसेच संदर्भाधिन क्रमांक ४, ५ व ६ च्या शासन शुद्धीपत्रकान्वये वितरीत करण्याची कार्यपद्धती नमूद केली असून सदरचे शासन निर्णय तसेच शासन शुद्धीपत्रके अधिक्रमित करण्यात येत आहे.

राज्यातील शासन मान्यताप्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षण संस्थांमधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीची योजनेचे लाभ वितरीत करण्याच्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे सुधारीत नियमावली करण्यात येत आहे. सदर नियमावलीनुसार अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्तीच्या योजनेचे लाभ वितरीत करण्याची कार्यपद्धती खालीलप्रमाणे आहे.

१) योजनेचे स्वरूप :-

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षण घेणे सोपे व्हावे याकरिता सर्व स्तरावरील मान्यताप्राप्त शैक्षणिक संस्थामध्ये शिक्षण घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या पात्र विद्यार्थ्यांसाठी शासन/विद्यापीठ/शिक्षण शुल्क प्राधिकरण/कृषी विद्यापीठ/इतर संबंधित शुल्क प्राधिकरणे यांनी ठरवून दिलेल्या दराप्रमाणे राज्यातील शासन मान्यताप्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षण संस्थामधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक शुल्काची प्रतिपूर्ती करण्याची योजना राबविण्यात येते.

सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून राज्यातील शासन मान्यताप्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षण संस्थामधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक शुल्काची प्रतिपूर्ती करण्याच्या योजनेचे लाभ महाडिबीटी पोर्टलवरून अदा करण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. महाडिबीटी पोर्टलवरून अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीचे लाभ मंजूर करण्याची कार्यवाही करण्यात येते.

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या व्यावसायिक शैक्षणिक शुल्काची प्रतिपूर्ती करण्याची योजना खालील नमूद केलेल्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना लागू राहिल.

अ) **आरोग्य विज्ञान पदवी (वैद्यकीय, दंत, होमिओपॅथी, युनानी, आयुर्वेद, भौतिकोपचार, व्यवसायोपचार व नर्सिंग) :-** असोसिएशन ऑफ मॅनेजमेंटस ऑफ अनएडेड प्रायव्हेट मेडीकल अँड डेंटल कॉलेजेस ऑफ महाराष्ट्र, मुंबई यांनी आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रमाच्या प्रथम वर्षास राबविलेल्या प्रवेश प्रक्रियेतून अथवा शासनाच्या सामाईक प्रवेश परीक्षाद्वारे (CET/NEET)/केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP) प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना ते त्यांचा अभ्यासक्रम पूर्ण करेपर्यंतच्या कालावधीसाठी लागू राहिल. मात्र सदर प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर रिक्त राहिलेल्या जागांवर (Against CAP) संस्था स्तरावर प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना जरी अशा प्रवेशांना नियंत्रण समितीने मान्यता दिली असली तरी या योजनेचा लाभ मिळणार नाही.

ब) **उच्च व तंत्रशिक्षण विभागांतर्गत चालविण्यात येत असलेले अभ्यासक्रम :-** राज्यातील विनाअनुदानित महाविद्यालये/तंत्रनिकेतनांसमवेत शासकीय व अनुदानित महाविद्यालये/तंत्रनिकेतने आणि शासकीय विद्यापीठातील विनाअनुदानित तत्वावर चालविली जाणारी व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना लागू राहिल.

या योजनेमध्ये खालील अभ्यासक्रमांचा समावेश राहिल :-

पदविका	पदवी	पदव्युत्तर पदवी
अभियांत्रिकी	अभियांत्रिकी	एम.बी.ए./एम.एम.एस.
औषधनिर्माणशास्त्र	औषधनिर्माणशास्त्र	एम.सी.ए.
एचएमसीटी	एचएमसीटी	--
--	वास्तुशास्त्र	--

क) कृषी, पशुसंवर्धन व दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभागांतर्गत चालविण्यात येत असलेले अभ्यासक्रम :- राज्यातील चारही कृषी विद्यापीठांतर्गत कार्यरत असलेल्या मान्यता प्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित विद्यालये/ महाविद्यालयांमधील शासकीय कोटयातून प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषदेने निर्धारित केलेल्या दराप्रमाणे शिक्षण शुल्काची प्रतिपूर्ती पुढील अभ्यासक्रमांसाठी ही प्रतिपूर्ती योजना लागू राहिल.

- १) कृषी विद्यालये (पदविका)
- २) दुग्ध व्यवसाय विकास (पदविका)
- ३) कृषी व संलग्न विषयांची महाविद्यालये (पदवी व पदव्युत्तर)
- ४) कृषी जैव तंत्रज्ञान महाविद्यालये (पदवी व पदव्युत्तर)
- ५) कृषी अन्न तंत्रज्ञान महाविद्यालये (पदवी व पदव्युत्तर)

ड) इयत्ता १० वी ची शालांत परीक्षा (एस.एस.सी. / सी.बी.एस.सी. व तत्सम) उत्तीर्ण झाल्यानंतरचे महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाचे पूर्ण वेळ अभ्यासक्रम.

इ) तसेच यापूढे भविष्यात विद्यापीठ अनुदान आयोग तसेच अन्य विद्यापीठांमार्फत ज्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमास मान्यता मिळेल असे सर्व व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना सदरची योजना लागू राहिल.

२) अर्जदाराची पात्रता व महाविद्यालयांची पात्रता अटी व शर्ती:-

राज्यातील शासन मान्यताप्राप्त खाजगी विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षण संस्थामधील व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांची पात्रता, महाविद्यालयांची पात्रता अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे आहेत.

१. प्रवेशित विद्यार्थी हा अनुसूचित जमातीचा असावा.
२. सदर योजनेचा लाभ घेणारा विद्यार्थी महाराष्ट्र राज्याचा रहिवासी असावा. त्याबाबत विद्यार्थ्याकडे त्यांचे स्वतःचे अधिवास प्रमाणपत्र असणे आवश्यक आहे.
३. एकाच पालकांच्या सर्व मुलांना या योजनेतर्गत शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीचे लाभ देण्यात येईल.
४. या योजनेतर्गत शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीचे लाभ घेणाऱ्या विद्यार्थ्याने इतर कोणत्याही शासकीय शिष्यवृत्तीच्या/ शुल्क प्रतिपूर्तीचा लाभ घेतलेला नसावा.
५. ज्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांचे वार्षिक उत्पन्न रु. २.५० लाखापेक्षा जास्त असेल ते विद्यार्थी या योजनेतर्गत पात्र ठरतील. त्याचप्रमाणे ज्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांचे वार्षिक उत्पन्न रु. २.५० लाखापेक्षा कमी असेल ते विद्यार्थी भारत सरकार पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्तीचा लाभ घेण्यासाठी पात्र राहतील. तसेच केंद्र शासनामार्फत ज्या ज्या वेळी पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्तीसाठी उत्पन्न मर्यादेत वाढ होईल, त्यानुसार ज्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांचे वार्षिक उत्पन्न सदर वाढीव उत्पन्न मर्यादेपेक्षा जास्त असेल ते विद्यार्थी या योजनेतर्गत पात्र ठरतील.
६. विद्यार्थी हा माध्यमिक, उच्च माध्यमिक किंवा मान्यताप्राप्त विद्यापीठ/बोर्डाची समकक्ष परीक्षा उत्तीर्ण असावा.
७. व्यावसायिक अभ्यासक्रमास प्रवेश घेते वेळेस जात वैधता प्रमाणपत्र बंधनकारक आहे.

८. अभिमत विद्यापीठ व खाजगी स्वयंअर्थसहाय्यीत विद्यापिठातील अभ्यासक्रमासाठी शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ मिळणार नाही.
९. एखादा विद्यार्थी नोकरीत आहे आणि नोकरीत असताना एखाद्या अभ्यासक्रमात प्रवेश घेतला असेल तर त्याचा सदर अभ्यासक्रमा दरम्यान विनावेतन रजा मंजूर केलेली असेल तर तो सदर योजनेसाठी पात्र असेल अन्यथा अपात्र असेल.
१०. शासन व विद्यापीठ मान्यताप्राप्त, अनुदानित, विनाअनुदानित व खाजगी व्यावसायिक अभ्यासक्रम चालविणारे महाविद्यालये तसेच (पब्लिक प्रायवेट पार्टनरशिप) पीपीपी योजनेतर्गत येणारी महाविद्यालये/संस्था या योजनेतर्गत लाभ मिळणेसाठी पात्र असतील.
११. विद्यार्थ्याने प्रवेश घेतलेल्या महाविद्यालयास तसेच अभ्यासक्रमास शासनाची व संबंधित विद्यापिठाची/बोर्डाची/प्राधिकरणाची मान्यता असणे आवश्यक आहे.
१२. सदर योजनेखाली नवीन प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे आवेदन पत्र विहित नमुन्यात भरून घेण्याची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्याची राहिल.
१३. महाविद्यालयास प्राप्त झालेले परिपूर्ण अर्ज छाननी करून त्यास मंजुरी देण्याची कार्यवाही महाविद्यालयाच्या प्राचार्य यांनी प्रचलित नियमानुसार करावी व त्याची प्रत संबंधित महाविद्यालयांनी जतन करून ठेवावी
१४. एका विद्यार्थ्यास एकच अभ्यासक्रम पूर्ण होई पर्यंत शिष्यवृत्ती लागू राहिल.
१५. अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शासकीय व मान्यताप्राप्त विद्यापीठ संलग्न अनुदानित / विना अनुदानित उच्च माध्यमिक वर्ग / कनिष्ठ महाविद्यालय / महाविद्यालयात प्रवेश घेण्यासाठी पुरविण्यात येणाऱ्या माहिती पुस्तकासोबत यापुढे शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्ती या योजनेची माहिती जोडण्यात यावी.
१६. महाविद्यालयातील नवीन व नुतनीकरण अर्जाची नोंद संबंधित महाविद्यालयाने विहित नोंदवह्यांमध्ये अद्ययावत ठेवावी.
१७. शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्ती शुल्काचे उपयोगिता प्रमाणपत्र संबंधित महाविद्यालयाने दरवर्षी संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांच्याकडे सादर करणे बंधनकारक आहे.
१८. शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्ती शुल्काच्या संदर्भात संबंधित कनिष्ठ महाविद्यालय/ महाविद्यालयाची तपासणी व चौकशी करण्याचे अधिकार संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीस राहतील.
१९. महाडिबीटी पोर्टल आज्ञावली वर महाविद्यालयाच्या लॉगीन वर व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीचा अर्ज प्रलंबित राहिल्यास अथवा महाविद्यालयाने अर्जाची दखल न घेतल्यास त्यास संबंधित महाविद्यालय जबाबदार राहिल व त्या विद्यार्थ्याकडून कोणत्याही प्रकारची फी वसूल करता येणार नाही.
२०. सदर योजनेच्या लाभाकरिता शासकीय किंवा अनुदानित शैक्षणिक संस्था वा शासकीय विद्यापीठ वगळून अन्य सर्व खाजगी विनाअनुदानित शैक्षणिक संस्थामधील पात्र विद्यार्थ्यांचे प्रवेश व विद्यार्थ्याकडून आकारावयाचे असलेले शिक्षण शुल्क हे महाराष्ट्र विनाअनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक नियम, २०१५ मधील तरतुदीनुसार शुल्क नियामक प्राधिकरणाकडून वर्ष सुरु होण्याअगोदर प्रत्येक वर्षी निश्चित करून अंतिम करणे आवश्यक राहिल. शैक्षणिक शुल्कनिर्धारण अभावी विद्यार्थ्यांचे आर्थिक अथवा

शैक्षणिक नुकसान झाल्यास अथवा विलंब झाल्यास संबंधित महाविद्यालयाचे प्राचार्य सर्वस्वी जबाबदार राहतील.

२१. सदरहू कार्यपद्धती सन २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षापासून लागू राहिल.

३) व्यावसायिक व तत्सम अभ्यासक्रम शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेच्या वितरणाचे वार्षिक वेळापत्रक:-

सदर योजना सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षा पासून महाडिबीटी पोर्टलवरून ऑनलाईन पद्धतीने राबविण्यात येत असून पी.एफ.एम.एस. सिस्टिमद्वारे डिबीटी प्रणालीद्वारे विद्यार्थी व महाविद्यालयांना शिष्यवृत्ती रक्कम त्यांच्या बँक खात्यावर जमा केली जाते. या योजनेतर्गत अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांच्या व्यावसायिक व तत्सम अभ्यासक्रमांचे शुल्क प्रतिपूर्ती करण्याचे वार्षिक वेळापत्रक खालील प्रमाणे अवलंबिण्यात यावे.

१. शैक्षणिक वर्ष सुरु झाल्यानंतर माहे जुन मध्ये नवीन प्रवेशित व जुन्या अर्जाचे नुतनीकरण करणे आवश्यक असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी महाडिबीटी पोर्टल वर अर्ज नोंदणी सुरु करणे. तसेच माहे डिसेंबर अखेरपर्यंत ऑनलाईन अर्ज नोंदणीसाठी महाडिबीटी पोर्टल चालु ठेवणे. त्यानंतर विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन अर्ज नोंदणी बंद करण्यात यावी.
२. शैक्षणिक वर्ष सुरु झाल्यानंतर माहे जुन नंतर महाविद्यालयांसाठी महाडिबीटी पोर्टल सुरु करणे. या कालावधीत महाविद्यालय शुल्क मंजूरी, नवीन अभ्यासक्रम ऑनलाईन प्रणालीमध्ये अद्ययावत करणे व इतर तांत्रिक बाबी पूर्ण करून महाविद्यालय स्तरावर प्राप्त अर्ज निकाली काढावेत व प्रकल्प स्तरावर मंजूरीस्तव पाठविण्यात यावे. माहे जानेवारी अखेर महाविद्यालयांसाठी ऑनलाईन पोर्टल बंद करण्यात यावे. तसेच शैक्षणिक वर्षात विद्यार्थ्यांचे अर्ज भरून घेणे ही सर्वस्वी जबाबदारी महाविद्यालयाची राहिल.
३. शैक्षणिक वर्ष सुरु झाल्यानंतर माहे जुन नंतर प्रकल्प कार्यालयांसाठी महाडिबीटी पोर्टल सुरु करण्यात यावे. या कालावधीत महाविद्यालयांकडून प्राप्त अर्ज वेळोवेळी निकाली काढणे कामी प्रकल्प कार्यालयांसाठी पोर्टल कायमस्वरूपी सुरु ठेवण्यात यावे. जेणे करून प्रलंबित अर्ज तात्काळ निकाली निघतील.
४. उपरोक्त वेळापत्रकामध्ये काही अपवादात्मक कारणास्तव अडचण उद्भवल्यास सदर आकस्मिक परिस्थितीनुसार वेळापत्रकामध्ये बदल करण्याबाबत शासन स्तरावरून आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

४) योजनेतर्गत देय असलेले शुल्काचे लाभ:-

व्यावसायिक व तत्सम अभ्यासक्रम शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेतर्गत पात्र विद्यार्थ्यांना त्यांच्या अभ्यासक्रमनिहाय खालीलप्रमाणे शुल्क मंजूरी देण्यात यावी.

१. निर्वाह भत्ता:- या योजनेसाठी पात्र असलेल्या विद्यार्थ्यांना निर्वाह भत्ता देय नाही.
२. शैक्षणिक शुल्क व इतर भत्ते:- शासन/विद्यापीठ/शिक्षण शुल्क प्राधिकरण/कृषी विद्यापीठ/ इतर संबंधित शुल्क प्राधिकरणे यांनी वेळोवेळी शैक्षणिक वर्षनिहायमान्यता दिलेल्या शुल्कांचा लाभ अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना मिळावा. परंतु विद्यार्थ्यांना परत मिळणारे (Refundable) शुल्क मंजूर करण्यात येऊ नये.
३. सन २०१८-१९ पासून महाडिबीटी प्रणालीद्वारे अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना सदर योजनेतर्गत शैक्षणिक लाभ महाडिबीटी प्रणालीद्वारे अदायगीसाठी इतर शुल्काच्या १६

बाबी पुढीलप्रमाणे असतील. १) प्रवेश फी (अनुदानित/विनाअनुदानित), २) प्रयोगशाळा शुल्क, ३) ग्रंथालय शुल्क, ४) जिमखाना शुल्क, ५) विविध गुणदर्शन/उपक्रम शुल्क, ६) महाविद्यालय मासिक (Magazine) शुल्क, ७) संगणक प्रशिक्षण शुल्क, ८) नोंदणी शुल्क, ९) विद्यापीठ विकास निधी, १०) विद्यापीठ क्रीडा निधी, ११) विद्यापीठ अश्वमेध निधी, १२) विद्यापीठ वैद्यकीय मदत निधी, १३) विद्यापीठ विद्यार्थी सहाय्य निधी, १४) विद्यापीठ विद्यार्थी विमा निधी, १५) युथ फेस्टिवल निधी, १६) विद्यार्थी ओळखपत्र शुल्क

इतर शुल्काच्या वरील १६ बाबीच्या शुल्काची अचूक परिगणना करून, बाबनिहाय शुल्क अंतिम करून सदर शुल्क हे सक्षम प्राधिकरण/प्राधिकारी/प्रशासकीय विभाग / संबंधित विद्यापीठ यांच्या मान्यतेने महाडिबीटी पोर्टलवर अपलोड केल्याचे संबंधित महाविद्यालयाने प्रमाणित करणे अनिवार्य राहिल.

इतर शुल्कामध्ये समाविष्ट १६ बाबींपैकी एखाद्या बाबीचे शुल्क अवास्तव असल्याचे तसेच सदर शुल्कास सक्षम प्राधिकारी यांची मान्यता नसल्याचे निदर्शनास आल्यास व त्याद्वारे शासनाचे आर्थिक नुकसान झाल्यास, त्यासाठी संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांना व्यक्तिशः जबाबदार धरण्यात येवून, शासनाची आर्थिक फसवणूक केल्याबद्दल त्यांच्याविरुद्ध नियमानुसार कारवाई करण्यात येईल.

५) व्यावसायिक व तत्सम अभ्यासक्रम शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेच्या सर्वसाधारण अटी व शर्ती :-

व्यावसायिक व तत्सम अभ्यासक्रम शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेतर्गत शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीचे लाभ घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना या योजनेचे लाभ मिळणेसाठी योजनेच्या सर्वसाधारण अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे आहेत.

१. विद्यार्थ्यांचा जातीचा दाखला हा सक्षम अधिकाऱ्यांचा असावा. या योजनेतर्गत व्यावसायिक व तांत्रिक अभ्यासक्रमांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना जात वैधता प्रमाणपत्र अर्जासोबत सादर करणे बंधनकारक आहे. अन्यथा विद्यार्थ्यांस या योजनेचे लाभ दिला जाणार नाही. (महाडिबीटी पोर्टलवर मूळ जात वैधता प्रमाणपत्राची प्रत स्कॅन करून अपलोड करणे आवश्यक आहे. साक्षांकित प्रत नाही.)
२. विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणात खंड पडलेला असल्यास सक्षम अधिकाऱ्याचे गॅप प्रमाणपत्र व शपथपत्र अर्जासोबत अपलोड करणे आवश्यक आहे. अशा विद्यार्थ्यांच्या बाबतीत संबंधित महाविद्यालयांनी गॅप प्रमाणपत्रात विद्यार्थ्याने नमूद केलेली माहिती खरी किंवा खोटी याची पडताळणी करून तसे प्रमाणपत्र संबंधित विद्यार्थ्यांच्या अर्जासोबत सादर करणे आवश्यक राहिल. विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक दोन अभ्यासक्रमात कमाल ५ वर्षे गॅप ग्राह्य धरला जाईल. त्यापेक्षा जास्त गॅप असल्यास संबंधित विद्यार्थी पात्र ठरणार नाही.
३. या योजनेचे लाभ मंजूर करताना विद्यार्थ्यांची हजेरी कमीत कमी ७५ टक्के असणे आवश्यक आहे. याबाबत प्रमाणित करण्याची जबाबदारी महाविद्यालयांच्या प्राचार्यांची राहिल.
४. एका विद्यार्थ्यास एकच व्यावसायिक अभ्यासक्रम पूर्ण करेपर्यंत या योजनेचे लाभ लागू राहिल. (उदा:- पदविका इंजिनिअरींग, अभियांत्रिकी पदवी इ. एखाद्या विद्यार्थ्याने व्यावसायिक बी. एड. नंतर अव्यावसायिक एम.ए. अभ्यासक्रम पूर्ण केला तर त्या विद्यार्थ्यास पुढील व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी लाभ मिळणार नाही. परंतु, दुसऱ्या

- अव्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी उदा. एम. फिल, पी.एच.डी. अभ्यासक्रमासाठी लाभ मिळेल. कोणत्याही दोन व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी सदर योजना लागू राहिल.
५. विद्यार्थ्याने ज्या अभ्यासक्रमासाठी या योजनेचे लाभ घेतला आहे तो अभ्यासक्रम पूर्ण केला पाहिजे. जर तो अभ्यासक्रम अर्धवट सोडला व दुसऱ्या अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतला तर दुसऱ्या अभ्यासक्रमासाठी लाभ अनुज्ञेय होणार नाही. परंतु अशा विद्यार्थ्यांनी अर्धवट सोडलेल्या अभ्यासक्रमाची शुल्क प्रतिपूर्ती शासनास परत केल्यास अशा विद्यार्थ्यांना दुसऱ्या अभ्यासक्रमासाठी अनुज्ञेय राहिल. (उदा:- एका विद्यार्थ्याने प्रथम वर्ष डिप्लोमा इंजिनिअरींगला प्रवेश घेऊन लाभ घेतला व नंतर द्वितीय वर्ष डिप्लोमा इंजिनिअरींगला प्रवेश न घेता प्रथम वर्ष डिप्लोमा फार्मसी या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतला तर डिप्लोमा फार्मसी या अभ्यासक्रमासाठी लाभ अनुज्ञेय होणार नाही. परंतु, जर या विद्यार्थ्याने प्रथम वर्ष डिप्लोमा इंजिनिअरींग या अभ्यासक्रमासाठी घेतलेली लाभ शासनास चलनाद्वारे परत केल्यास तो प्रथम वर्ष डिप्लोमा फार्मसी या अभ्यासक्रमाच्या लाभासाठी पात्र राहिल.)
६. अनुसूचित जमातीच्या महाराष्ट्राबाहेरील राज्यांतील विद्यार्थ्यांना या राज्यात शिक्षण घेत असले तरी महाराष्ट्र शासनातर्फे या योजनेचे लाभ मंजूर करण्यात येणार नाही.
७. ज्या विद्यार्थ्यांनी एका टप्प्यापर्यंत शिक्षण पूर्ण केलेले आहे व पुन्हा त्याच शिक्षणाच्या समान असलेल्या किंवा खालच्या टप्प्यात असलेल्या परंतु वेगळे विषय असलेल्या अभ्यासक्रमासाठी त्या विद्यार्थ्यांना या योजनेचे लाभ मिळणार नाही. शासनाने शिक्षणाबाबतीत विहित केलेल्या टप्प्यांनुसारच (पदविका-पदवी-पदव्युत्तर पदवी याप्रमाणे) घेतलेल्या शिक्षणासाठी या योजनेचे लाभ मंजूर करता येईल. (उदा. अभियांत्रिकी पदवी करून नंतर एल.एल.बी. करणे, कृषी पदविकेनंतर अभियांत्रिकी पदविका करणे वगैरे या प्रकारे प्रवेशित अभ्यासक्रमासाठी या योजनेचे लाभ मिळणार नाही.)
८. जे विद्यार्थी कला/वाणिज्य/विज्ञान शाखेच्या पदवी किंवा पदव्युत्तर पदवी अंतिम परिक्षेत उत्तीर्ण अथवा अनुत्तीर्ण झालेले असतील व त्यानंतर त्या विद्यार्थ्यांनी एखाद्या व्यावसायिक/तांत्रिक प्रमाणपत्र परीक्षा/पदविका/पदवी अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतल्यास तो विद्यार्थी पात्र राहिल. परंतु, त्यानंतर संबंधित विद्यार्थ्यास अभ्यासक्रमामध्ये कोणताही बदल करता येणार नाही, केल्यास पुढील अभ्यासक्रमांसाठी या योजनेचे लाभ मंजूर होणार नाही.
९. या योजनेतर्गत व्यावसायिक अभ्यासक्रमामधील अभियांत्रिकी अभ्यासक्रम, आरोग्य विज्ञान अभ्यासक्रम, तंत्र शिक्षण निगडीत पदविका, पदवी व पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रम, थेट द्वितीय वर्ष अभियांत्रिकी व औषधनिर्माण शास्त्र अभ्यासक्रम व तत्सम व्यावसायिक अभ्यासक्रमासाठी ज्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांचे प्रवेश सामाईक प्रवेश परीक्षा (CET & Associate CET), शासनाची केंद्रिभुत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP ROUND) झालेले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना सदर योजना लागू राहिल. आरक्षणाचा लाभ न घेता गुणवत्तेनुसार खुल्या जागांवर (CET & Associate CET) किंवा केंद्रिभुत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP ROUND) प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनाही सदर योजना लागू राहिल. तसेच, ज्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी शासनाची CET किंवा केंद्रिभुत प्रवेशप्रक्रिया नाही व १२ वीच्या गुणांच्या आधारे प्रवेश झालेला आहे अशा विद्यार्थ्यांना

- सुद्धा सदर योजना लागू राहिल. परंतु, ज्या व्यावसायिक अभ्यासक्रमांचे प्रवेश Institutional level Quota व Management level Quota तसेच Spot Round किंवा Mock up Round द्वारे झालेला आहे त्या विद्यार्थ्यांना सदर योजना लागू होणार नाही.
१०. सदर योजनेतर्गत देण्यात येणारा लाभ हा शासनाने निश्चित केलेल्या निवडक व्यावसायिक अभ्यासक्रमांसाठी केवळ महाराष्ट्र राज्यातील अधिवास प्रमाणपत्र असणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठीच मर्यादित राहिल.
११. व्यावसायिक अभ्यासक्रमास ज्या विद्यार्थ्यांचे प्रवेश हे केंद्रीभूत प्रवेश प्रक्रियेद्वारे (CAP ROUND) घेतले आहे, अशाच विद्यार्थ्यांना सदर योजना लागू राहिल. मात्र सदर प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर रिक्त राहिलेल्या जागांवर संस्थास्तरावर प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना जरी अशा प्रवेशांना प्रवेश नियंत्रण समितीने मान्यता दिली असली, तरी या योजनेचा लाभ होणार नाही.
१२. या योजनेमध्ये पात्र विद्यार्थी एखाद्या शैक्षणिक वर्षात अनुत्तीर्ण झाल्यास त्याच्या पुढील वर्षात अपात्र राहिल. परंतु ते सत्र उत्तीर्ण झाल्यानंतर अथवा अंशतः पास (ATKT) झाल्याने त्या अभ्यासक्रमाच्या पुढील शैक्षणिक वर्षात प्रवेश मिळाल्यानंतर सदर योजनेच्या लाभासाठी पुन्हा पात्र राहिल. परंतु, असे विद्यार्थी संपूर्ण अभ्यासक्रमाच्या कालावधीत दोन किंवा अधिक वेळा अनुत्तीर्ण झाल्याने अभ्यासक्रमाच्या पुढील शैक्षणिक वर्षासाठी प्रवेश मिळाला नसेल तर संबंधित विद्यार्थी अभ्यासक्रमाच्या उर्वरीत कालावधीसाठी सदर योजनेतर्गत कायमस्वरूपी अपात्र ठरेल.
१३. विद्यार्थी/महाविद्यालयांनी सदर योजनेतर्गत लाभ मिळण्यासाठी चुकीची व दिशाभूल करणारी माहिती सादर केल्यास त्यास उर्वरीत अभ्यासक्रमासाठी लाभ देण्यात येणार नाही. व संबंधित विद्यार्थी/महाविद्यालयाकडून सदर रकमेची वसुली व्याजासह करण्यात येईल. तसेच, विद्यार्थ्यांच्या चुकीच्या वर्तनामुळे, शैक्षणिक प्रगती करीत नसल्याने किंवा अनियमितपणे गैरहजर राहणे यांसारखे गैरवर्तन करीत असल्याचे निदर्शनास आल्यास त्या विद्यार्थ्यास या योजनेचा लाभ देण्यात येणार नाही.
१४. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत कोणत्याही पुर्वसुचना न देता बदल अथवा सुधारणा करण्याचा अधिकार शासनास राहिल व असे बदल केल्यामुळे कोणत्याही प्रकारचे नुकसान झाल्याबाबतचा कोणत्याही विद्यार्थ्यास व महाविद्यालयास व पालकांना शासनाच्या विरुद्ध दावा करता येणार नाही.
१५. सदर योजनेतर्गत शैक्षणिक शुल्काच्या प्रतिपूर्तीचे लाभ प्रदान करण्यासाठी अटीची सक्ती शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ पर्यंत करण्यात आलेली नाही. आता शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ व त्यानंतर मुल्यांकन व दर्जाचे मानांकन (Assessment and Accrediation) प्राप्त करून घेणेसाठी पात्र ठरलेल्या संस्थांना त्या पुढील शैक्षणिक वर्षाच्या अखेरपर्यंत संबंधित शिखर संस्थांकडे मानांकन प्राप्त करून घेण्यासाठी अर्ज करणे बंधनकारक राहिल. तसेच वेळोवेळी उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाकडून निर्गमित करण्यात येणाऱ्या परिपत्रकानुसार शैक्षणिक संस्थांनी मुल्यांकन व दर्जाचे मानांकन प्राप्त करून घेणे आवश्यक राहिल.
१६. शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून संबंधित संस्थेतील अभ्यासक्रम या योजनेखालील शिक्षण शुल्क प्रतिपूर्तीसाठी पात्र आहे किंवा अपात्र आहेत याची माहिती प्रथम/थेट द्वितीय वर्गाच्या प्रवेशाच्या वेळी संबंधित विद्यार्थ्याला उपलब्ध करून देणे आवश्यक

आहे. त्याप्रमाणे विद्यार्थ्याने केंद्रिभूत प्रवेश प्रक्रियेत प्रवेश घेताना शिष्यवृत्तीसाठी अपात्र असलेल्या अभ्यासक्रमाची निवड केल्यास त्या विद्यार्थ्यास शिष्यवृत्तीचा लाभ मिळणार नाही.

१७. व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या बाबतीत आरक्षणाचा लाभ न घेता, गुणवत्तेनुसार खुल्या गटांतील जागांवर प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना सदर योजनेचा लाभ अनुज्ञेय राहिल. तथापि अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांस इतर प्रवर्गातील रिक्त जागांवर प्रवेश दिला असल्यास या योजनेतर्गत लाभ मिळण्यास सदर विद्यार्थी अपात्र राहिल.

६) शुल्क प्रतिपूर्तीच्या वितरणाची कार्यपद्धती :-

- १) सदर योजनेतर्गत शैक्षणिक संस्थांमधील सर्व व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणाऱ्या पात्र लाभार्थींचे अर्ज संगणकीय ऑनलाईन प्रणालीद्वारे स्विकारण्यात यावे.
- २) प्रत्येक लाभार्थी विद्यार्थ्याचा आधार क्रमांक किंवा विशिष्ट संगणकीय क्रमांक नमूद करून संबंधित विद्यार्थी प्रत्येक वर्षाच्या प्रथम सत्राच्या /वर्षाच्या परीक्षेस बसला असल्याबाबत संगणकीय प्रणालीद्वारे खातरजमा करून त्या विद्यार्थ्याची सर्व माहिती शैक्षणिक संस्थेने ऑनलाईन स्वरूपात प्रमाणित करून ऑनलाईन अर्ज सक्षम अधिकाऱ्याकडे सादर करणे आवश्यक राहिल.
- ३) प्रत्येक लाभार्थी विद्यार्थी हा संबंधित शैक्षणिक संस्थेत प्रवेश घेतल्याची अथवा शिक्षण घेत असल्याची व शैक्षणिक संस्थेत बनावट विद्यार्थ्याची नोंद नसल्याची संगणकीय प्रणालीद्वारे पडताळणी करणे आवश्यक राहिल.
- ४) सक्षम प्राधिकाऱ्यास ऑनलाईन अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर त्यामधील विद्यार्थ्याची सर्व माहिती व त्यास दिलेला प्रवेश हा प्रवेश नियमन प्राधिकरणाद्वारे वैध ठरविण्यात आल्याची पडताळणी करावी.
- ५) पात्र विद्यार्थ्यांची माहिती आधार क्रमांक किंवा विशिष्ट संगणकीय क्रमांकांशी संबंधित शैक्षणिक संस्था/विद्यापीठ यांचेकडील अथवा अन्य उपलब्ध व्यक्तिगत माहितीशी संलग्नीत झाल्यानंतर संबंधित विद्यार्थी प्रत्यक्षात शैक्षणिक संस्थेत शिकत असल्याची आणि शैक्षणिक वर्षाच्या प्रथम सत्राच्या परीक्षेस बसला असेल अशा व केवळ उपरोक्त नमूद सर्व अटी/शर्तीची पूर्तता करत असलेल्या पात्र विद्यार्थ्यांनाच सदर योजनेतील लाभासाठी पात्र समजण्यात येईल.
- ६) ज्या अभ्यासक्रमांना सत्र परीक्षा पद्धती लागू नाही, अशा अभ्यासक्रमाकरिता संबंधित विद्यार्थ्यांचा प्रवेश हा प्रवेश नियमन प्राधिकरण व संबंधित विद्यापीठाने निश्चित केल्यानंतर विद्यापीठाच्या पटावर नोंदविण्यात आलेला नोंदणी क्रमांक तपासून संबंधित अभ्यासक्रमास प्रवेश घेणाऱ्या पात्र विद्यार्थ्याला व सहा महिन्यांचे पट पडताळून त्याला प्रमाणपत्र दिल्यावर लाभासाठी निश्चित करण्यात येईल. संस्थेने खोटे प्रमाणपत्र दिल्यास संस्थेवर कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.
- ७) अशा पात्र विद्यार्थ्यांची विहित मर्यादेतील प्रतिपूर्ती सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून ही थेट स्वरूपात संबंधित शिक्षण संस्थेला त्यांच्या बँक खात्यात ECS द्वारे प्रतिपूर्ती करणे आवश्यक असेल.

- ८) वरीलप्रमाणे पात्र लाभार्थी विद्यार्थ्यांसाठी शिक्षण शुल्काची प्रतिपूर्ती केल्यानंतर दरवर्षी अशा लाभार्थी विद्यार्थ्यांची अभ्यासक्रम व शैक्षणिक संस्थानिहाय सविस्तर यादी आयुक्तालयाच्या संकेतस्थळावर न चुकता प्रसिध्द करणे बंधनकारक असेल.
- ९) तसेच सदर योजनेतर्गत पात्र लाभार्थ्यांपोटी शासनाकडून संबंधित शैक्षणिक संस्थांना अदा करण्यात येणाऱ्या शुल्क प्रतिपूर्तीबाबत वेळोवेळी संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांनी लाभार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती व उपस्थिती बाबत खात्री करावी. त्यासाठी आवश्यक त्या सूचना वेळापत्रकासह सक्षम प्राधिकारी व संनियंत्रण अधिकाऱ्यांनी निर्गमित कराव्यात. तसेच या योजनेतील त्रुटी संदर्भातील निरीक्षण व फलनिष्पत्तीचा अहवाल प्रकल्प अधिकाऱ्यांनी आयुक्तालयामार्फत शासनास न चुकता वेळोवेळी सादर करणे अनिवार्य असेल.
- १०) सदर योजनेतर्गत व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क प्रतिपूर्तीची अंमलबजावणी करण्यासाठी सक्षम प्राधिकारी म्हणून प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प व आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक यांना संनियंत्रण व समन्वयक अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.
- ११) विद्यापीठ / शैक्षणिक संस्था / महाविद्यालय / तंत्रनिकेतने यांनी संबंधित अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांकडून प्रवेशाच्यावेळी शिक्षण शुल्काची कोणतीही रक्कम आकारु नये. तसेच कोणत्याही अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांची पिळवणूक होणार नाही, याची योग्य ती दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित शैक्षणिक संस्थांची असेल. विद्यार्थ्यांची पिळवणूक झाल्यास तसेच विद्यार्थ्यांकडून कोणत्याही प्रकारची फी आकारल्यास किंवा वसूल केल्यास संबंधित शैक्षणिक संस्था / महाविद्यालय यांच्या विरुद्ध फौजदारी स्वरुपाची कार्यवाही करण्यात येईल
- १२) व्यावसायिक शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क प्रतिपूर्तीची राज्यात अंमलबजावणी करण्याकरीता प्रत्येक प्रकल्पस्तरावर खालीलप्रमाणे समिती कार्यरत राहील.

अ.क्र.	पदनाम		समितीवरील पदनाम
१.	प्रकल्प अधिकारी	:-	अध्यक्ष
२.	सहायक प्रकल्प अधिकारी	:-	सदस्य
३.	सहायक लेखाधिकारी	:-	सदस्य

सदर समितीची कार्यक्षमता खालीलप्रमाणे राहील:-

- संबंधित प्रकल्प कार्यालयांतर्गत व्यावसायिक शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क प्रतिपूर्तीशी संबंधित महाविद्यालयांस भेट देऊन महाविद्यालयामार्फत विद्यार्थ्यांना पुरविण्यात येणाऱ्या सोयी-सुविधांप्रमाणे शुल्क आकारण्यात येते किंवा कसे? तसेच शासन निर्णयातील तरतूदींप्रमाणे अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना लाभ मिळत आहे किंवा कसे? विद्यार्थ्यांना उद्धवणाऱ्या अडचणी सोडविणे इ. बाबींची पाहणी करण्यात येईल. तसेच त्याबाबतचा सहामाही अहवाल शासनास सादर करावा.
- उपरोक्त मूल्याच्या अनुषंगाने महाविद्यालयाच्या तपासणीमध्ये काही अडचण उद्भवल्यास त्याप्रमाणे संबंधित संस्थेवर / महाविद्यालय / प्राचार्य यांचेवर दंडनिय स्वरुपाची तथा फौजदारी स्वरुपाची कारवाई संबंधित समितीने करावी.

- व्यावसायिक शिक्षण शुल्क व परीक्षा शुल्क प्रतिपूर्ती योजनेच्या वर नमूद सुधारीत अंमलबजावणीच्या पद्धतीबाबत व योजनेच्या फलनिष्पत्ती संदर्भात न चुकता सविस्तर आढावा घ्यावा. तसेच आढाव्याअंती आवश्यकतेनुसार योजनेच्या अंमलबजावणीत तसेच शासन निर्णयात सुधारणा करण्याचा अधिकार शासनास राहिल.

७) या बाबीवर होणारा खर्च मागणी क्रमांक टी-५, मुख्य लेखाशिर्ष २२२५-अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण-राज्य योजनांतर्गत योजना-(०१)(३३) वैद्यकीय व तत्सम अभ्यासक्रमासाठी अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्त्या (२२२५ ३५२९) ३४, शिष्यवृत्त्या व विद्यावेतने या लेखाशिर्षांतर्गत मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

प्रस्तुत शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक २०२२०११७१७३१४२३०२४ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षातिक करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार वा नावाने.

(वि. फ. वसावे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपालांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
- २) मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) सर्व मा. मंत्री /मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ५) सर्व विधानसभा /विधानपरिषद सदस्य
- ६) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ७) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ८) अपर मुख्य सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ९) अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०) अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ११) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२) प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १३) प्रधान सचिव, कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १४) प्रधान सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १५) प्रधान सचिव, इतर मागासवर्गीय व बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १६) सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १७) कुलगुरु, सर्व विद्यापीठे
- १८) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)

- १९) आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक
- २०) आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
- २१) आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- २२) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे, नाशिक, नागपूर, अमरावती
- २३) सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
- २४) संचालक, वि.जा.भ.ज., इ.मा.व. व वि.मा.प्र. संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- २५) संचालक, उच्च व तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- २६) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- २७) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र -१/२, मुंबई / नागपूर
- २८) महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर
- २९) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
- ३०) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- ३१) निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
- ३२) सर्व मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षाची कार्यालये
- ३३) सर्व सह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव / कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ३४) निवडनस्ती (का-१२)